

R

KURR
KURR

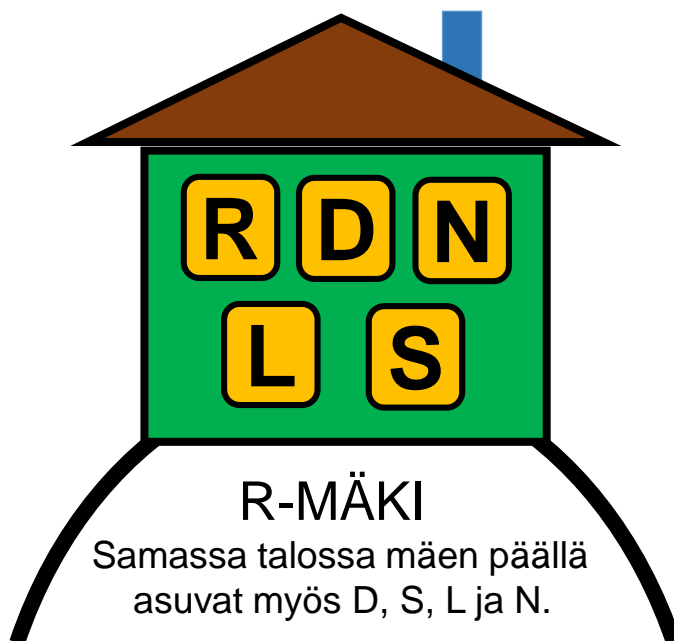

Keski-Suomen hyvinvointialue
Kuntoutus/Puheterapia

OHJEET R-ÄÄNTEEN HARJOITTELUUN

R-ÄÄNNE:

- 1) R-äänne tuotetaan niin, että kieli nousee ylös ylähampaiden taakse. Kielen laidat nousevat hieman kuppimaiseen muotoon. Äännettäessä ilmavirta saa rennon kielenkärjen tärisemään.
Hampaiden väliin tulee jäädä rako!
- 2) Samassa paikassa ääntyvät myös **D, S, L** ja **N** -äänteet.

R-äänne oikein tuotettuna näyttää tältä:

- ♥ Yleisimmin R-äänne korvautuu L-äänteenä
Esimerkiksi LAPU = RAPU
- ♥ R-äänteen täry voi myös tulla virheellisesti ”kurkusta” (uvula tärisee kielen takaselkää vasten), kielen laidalta sekä poski- tai huulitärynä.

R-äännettä harjoitellaan D:n avulla, sillä D ääntyy samassa paikassa kuin R.

D-pomputteluilla kieli tulee napakaksi ja taitavaksi.

D

R:N ASKELEET

Käytän R-äännettä puheessa

Osaan R:n sanoissa

Osaan täryn joissakin tavuissa ja sanoissa

Osaan tuottaa R:n täryn

Osaan ”D-kieltä”

Osaan tehdä D-pomputteluja

Osaan sanoa D:n

Tiedän/kuulen onko sanoissa R

Kieleni liikkuu ja tottelee minua

KIELIJUMPPA

R-äänten tuottamista varten kielen ja leuan liikkeiden täytyy olla riittävän eriytyneet toisistaan. Tämän vuoksi alussa on hyvä harjoitella kielijumppaa kielen ja leuan liikkeiden eriyttämiseksi toisistaan. Kotona kielijumppaa voi tehdä esim. hammaspesun yhteydessä. Kielijumppaa on hyvä harjoitella peilin ääressä.

SAMMAKKO:

Nosta kieli ylähuulelle ja yritä napata "kärpänen" nopeasti suuhun. Suu on koko ajan auki.

KUPPI:

Nosta kielen laidat ylös "kupiksi".

HISSI:

Kieli nousee ensin hissillä ylähampaiden taakse hammasvallille. Sen jälkeen kieli laskee hissillä alahampaiden taakse. Toista liikettä. **HUOM!** Leuka ei liiku ja suu pysyy koko ajan auki.

VIRTAHEPO:

Kieli nousee ylös ylähampaiden taakse hammasvallille ja pysyy ylhäällä suun liikuessa kiinni ja auki. **HUOM!** Hampaat menevät yhteen ja erilleen, jolloin leuka liikkuu ylös – alas.

RULLA:

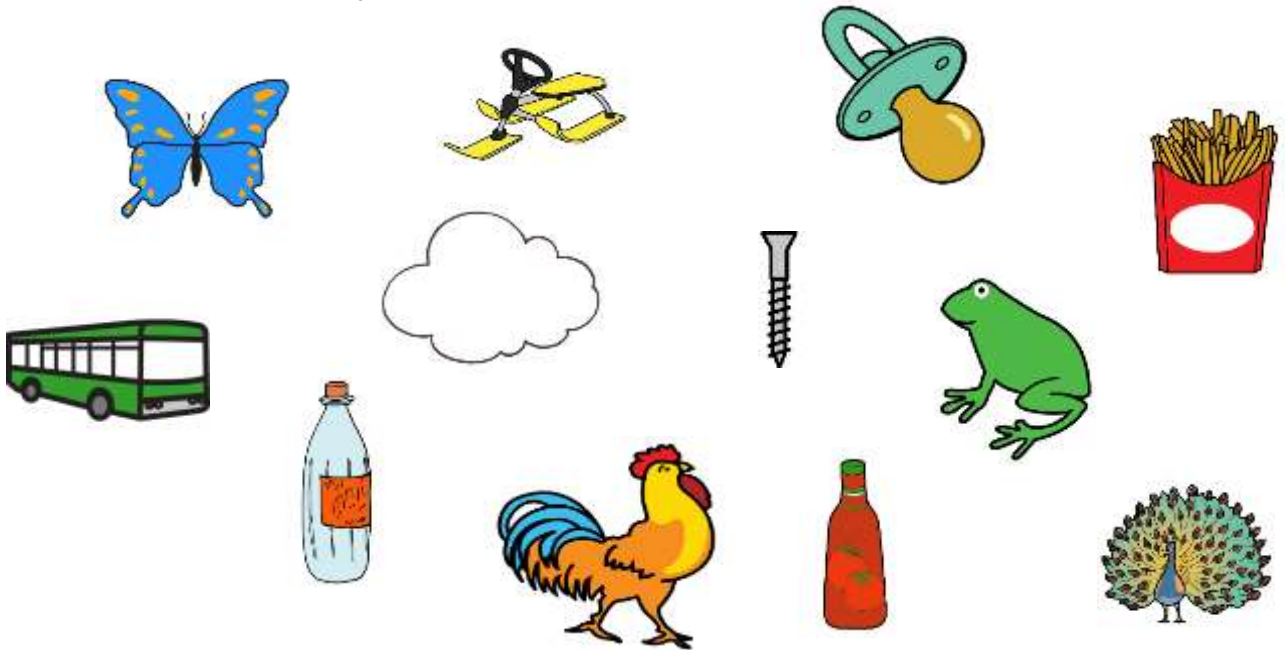

Yritä saada kieli maton lailla rullalle nappaamalla kielestä kiinni ylähampailla.

R-äänteen erottaminen sanoista on osa R-äänteen harjoittelua.

1. Kuuntele kuuluuko alla olevien kuvien nimissä R. Montako löysit?

2. Makustele kuuluuko kavereidesi nimissä, kadunnimissä, kauppojen nimissä, lelujen nimissä R.
3. Etsi lehdistä kuvia joiden nimissä kuuluu R ja liimaa ne paperille.
4. Aikuinen sanoo R-sanoja oikein ja väärin. Kuuntele miten meni. Korjatkaa yhdessä. Aikuinen voi sanoa esim. R-äänteen L:nä.

oikein

väärin

VINKKEJÄ R-ÄÄNTEEN ETSIMISEEN

Pomputtele
(DEN DEN DEN)
matkalla
päiväkotiin tai
istuessasi
saunan lauteilla.

Laita karkki
tai D-
vitamiinipastil-
li kielikuppiin.

Kokeile käsi
suun edessä,
että ilmavirta
voimistuu täryn
kohdalla: DEN
DEN DREN DEN.

Pomputtele
(DEN DEN DEN)
ja tee samalla
jotain motorista
esim. juokse tai
hypi
trampoliinilla.

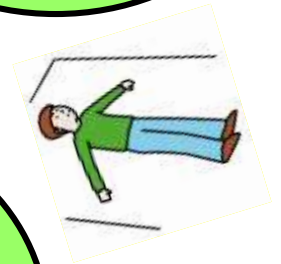
Täry voi olla
helpompi löytää
pitämällä sormea/
hammasharjan
vartta/kynää
hampaiden
välissä etenkin jos
hampaat pyrkivät
yhteen.

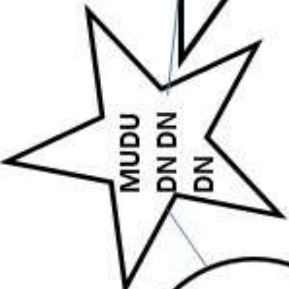
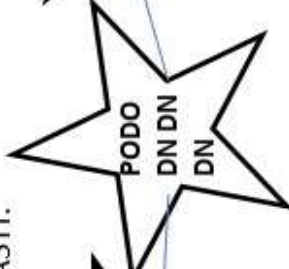
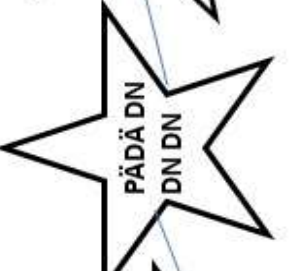
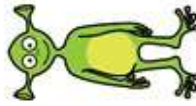
Nosta kieli
ylähampaiden
taakse ja kokeile
hönkäisemällä
saada
kielenkärki
tärisemään.

Saat täryyn
voimaa
painamalla
käsillä esim.
seinää
vasten.

R-äänne voi
olla helpompi
tuottaa selällä
maaten.

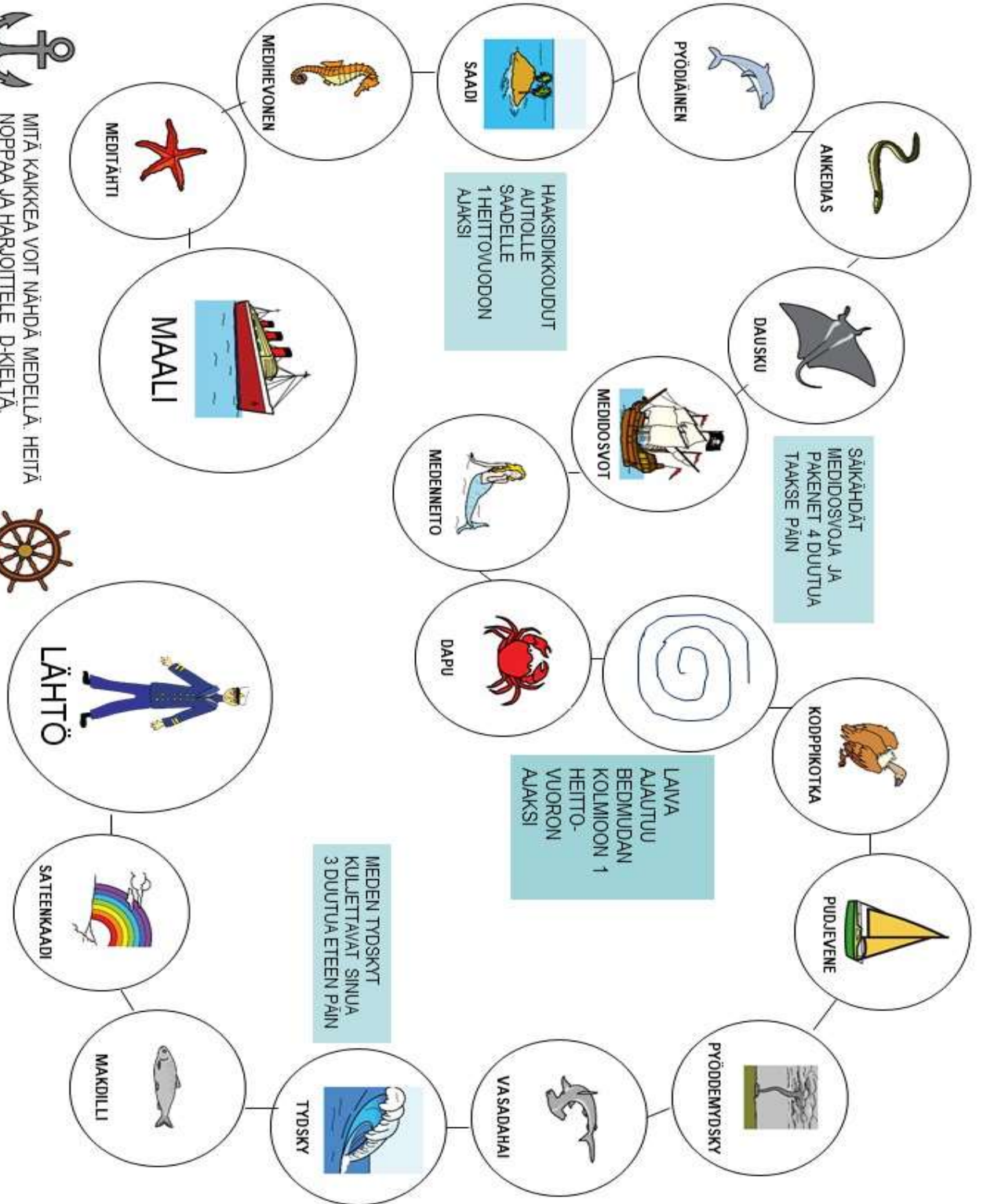

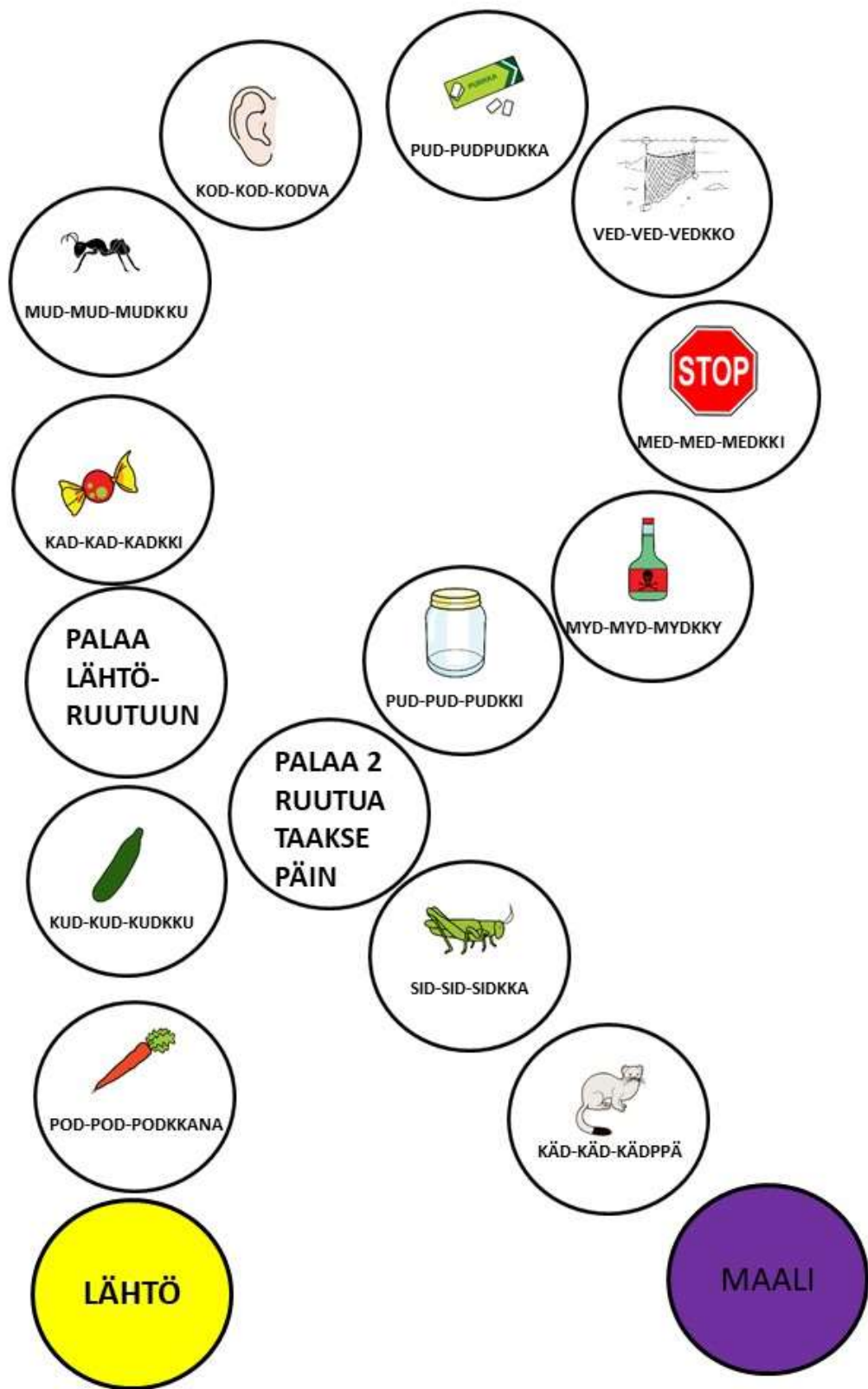
LÄHDET MATKALLE AVARUUTEEN JA OPIT MATKALLA AVARUUSKIELTÄ. SANO POMPUTTELUT NOPEASTI JA NAPAKASTI.

D-KIELI

MITÄ KAIKKEA VOIT NÄHDÄ MEDELLÄ, HEITÄ NOPPAA JA HARJOITTELE D-KIELTÄ.

Käynnistyksiä

Käynnistä ruohonleikkuri vetämällä narusta:
Dn-dn-dn-dn-DRN!

Myös autot pitää käynnistää.

Rekka ja bussi tarvitsevat paljon
voimaa käynnistyäkseen
DN-DN-DN-DRN!

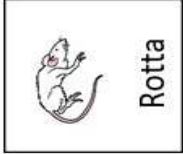
Dn-dn-dn-drn!

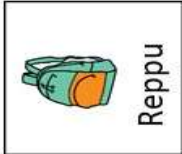
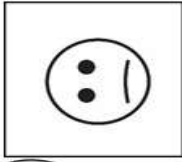
Traktori ei meinaa käynnistyä millään
Dn-dn-dn-dn-dn-dn-dn-dn-Drn!

Jos on aivan hiljaa voi kuulla ötököiden juttelevan.

			
AADRN AADRN	ANDRAA ANDRAA	IIDRN IIDRN	INDRII INDRII
			
OODRN OODRN	ONDROO ONDROO	ÖÖDRN ÖÖDRN	ÖÖDRÖÖ ÖÖDRÖÖ
			
YYDRN YYDRN	YNDRYY YDNRYY	EEDRN EEDRN	ENDREE ENDREE
			
UUDRN UUDRN	UNDRUU UNDRUU	ÄÄDRN ÄÄDRN	ÄÄDRÄÄ ÄÄDRÄÄ

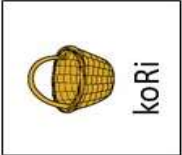
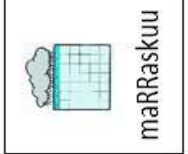
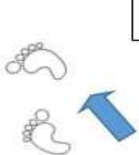

Voi eii! Palaa lähtöruutuun.

Pelatakaa yhdessä peliä sanoen R:t oikein. Tauko ennen tai jälkeen R-äänteen auttaa R:n tuottamisessa esim. R-otta, aa-RRRe, saa-Ri

Jes! Pääset oikeisemaan oikopolun kautta

R-ÄÄNNE LAUSEISSA

Rapainen vitähepo puraisee Urhoa
 Reima rikkoo ralliauton
 Ritari ratkoo ristikkoa
 Rapu retkeilee rinteessä
 Vaarin farkut repeävät
 Riilit riippuvat hiven-sarvessa
 Räkä roikkuu verhossa
 Raparperi narisee auringossa
 Karvarousku nauraa ämpäriässä
 Karvainen kirva karjaisee
 Kirppu kirmallee kovassa
 Vihreä moottoripyörä pärisee soratiellä
 Karavaanari harhailee risteyksessä
 Kärpänen pörrää herkussa
 Orava rouskuttaa retisiä
 Kerttu kurlaa kuravettä
 Hiven kikkara kakkara on kurtu-makkara
 Räkätti-rastas nauraa räkättää kippurassa naurulokille
 Purkka pyöri rappussissa
 Perunavaras varastaa Pertin perunoita
 Rotta kuorsaa repussa
 Viinirypäle karkaa Ruotsiin kaarna-purella
 Koiria kiirehtii Keravalle

MAALI

VINKKEJÄ R-ÄÄNTEEN YLEISTÄMISEKSI PUHEESEEN:

Alias-peli:

Valitkaa peliin R-sanakortteja. Kertokaa vuorotellen toisillenne kortin kuvista ja yrittäkää arvata toisen selittämät sanat oikein. Kiinnittäkää pelin aikana huomiota R-äänteisiin.

Piirrä ja arvaa:

Tarvitset kynän ja paperia. Piirtäkää toisillenne vuorotellen R-sanoja ja yrittäkää arvata, minkä sanan toinen piirtää.

Muistipelit:

Pelatkaa kotoa löytyvää muistipeliä ja kiinnittäkää huomiota R-äänten sanomiseen.

Laulut:

Laulakaa jotain tuttua laulua ja kiinnittäkää huomiota R-äänteeseen esim. ”Rati Riti Ralla”.

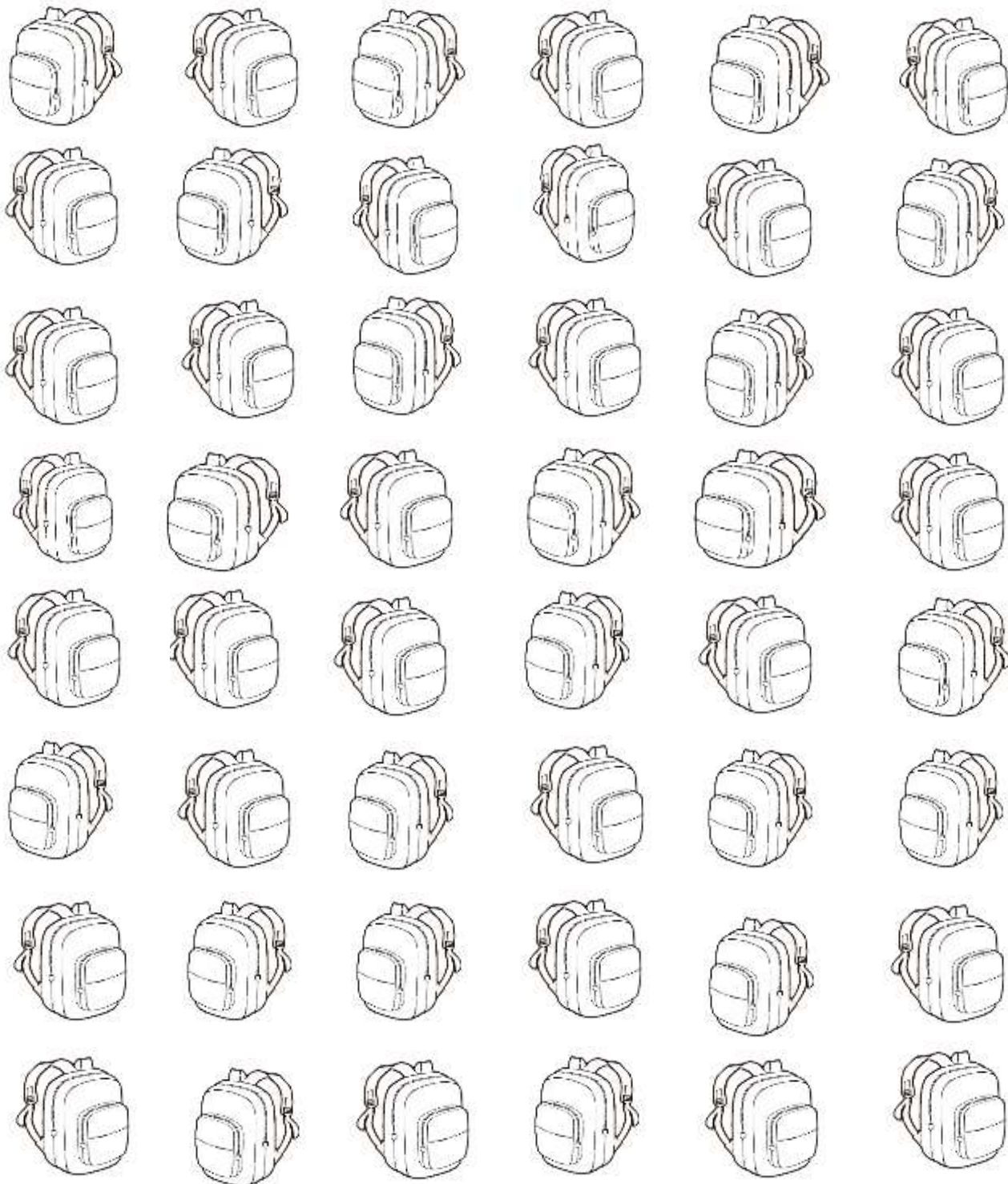
Laiva on lastattu:

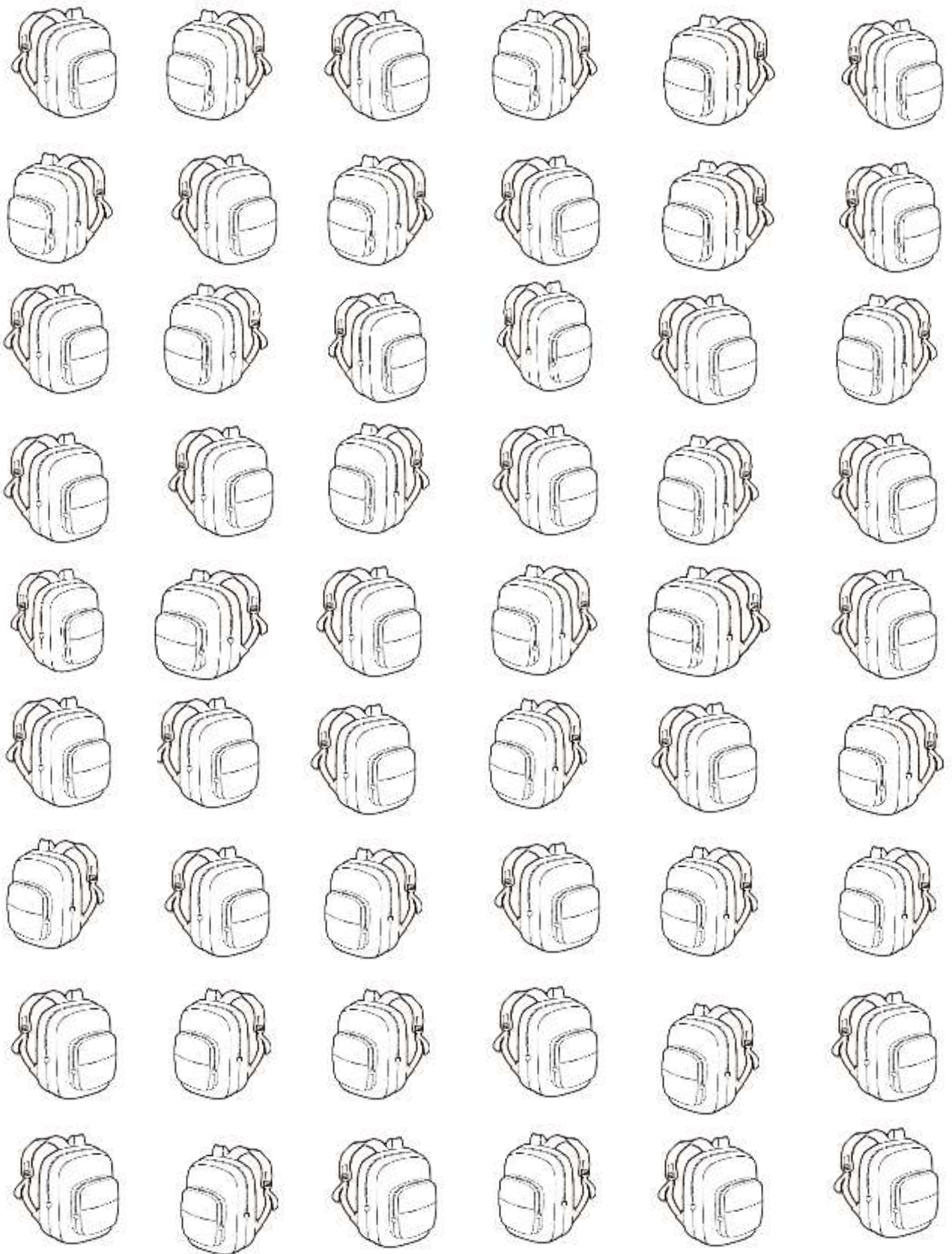
Laiva on lastattu R-sanoilla tai R-lauseilla. Keksikää vuorotellen sanoja tai lauseita, joissa on R: ”Laiva on lastattu Rosvoilla, Ryynimakkaroilla... jne.” tai ”Rehtori Ryntäilee Rannalla”.

Mikä tahansa peli:

Pelatkaa kotoa löytyvää peliä ja kiinnittäkää huomiota R-sanoihin pelin aikana.

Väritä reppu aina kun olet harjoitellut. Harjoittele joka päivä 5–10 minuuttia kerrallaan. Tsemppiä harjoitteluun!

Puheterapia
Kuvat: www.papunet.fi
20.12.2022